

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 10.

Lýsingaprisur fyri peltreglur: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst avsláttur í prisinum.

Tírsdag hin 10. mars 1931.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsinum, brevavarnarstöðum og skrivstovu. Telf. 143.

5. árg.

Tandlæge BREND

træffes 11—5. Telf. 114.

Ein fiskimaður hevur sent okkum hesa fráttu grein um yvir- og undir-klassan:

AFTUR HALDA Føroya fiskimenn ferð sína eftir hinum valla og ódismikla havi, ið so mangan hevur volt sorgir og gleðir. Gleðina yvir tann fong, ið menn komu heimaftur við, frískir og fegnir; sorg yvir teir, ið ikki komu heimaftur, men mátti verða verðandi har úti í teirra vátu grov.

Ja, hvat er tað tó ikki fyri eitt stórt vágaverk, teir taka sær fyri, og hvat er tað tó ikki fyri eitt áreði teir eiga, tá ið teir ár eftir ár á hvørjum vári halda ferð sína frá heimastrondum.

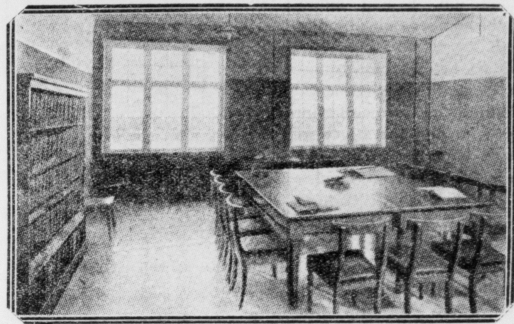
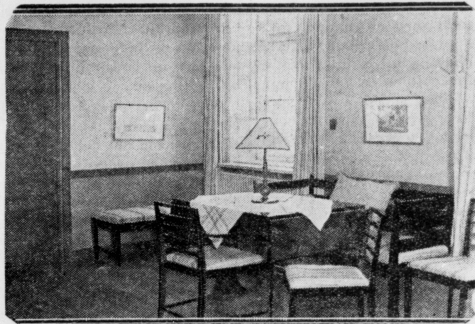
Mangar eru tær reddir og blaðgreinir, ið ássannað hella áreði, og all eru felags um sorgina, tá ið trættist, at fiskimenn eru sjálátnir. Og hvat skulu vit annað enn tungjast av sorg, tá ið eitt so lítið samfelag sum okkara missur tað, ið vit høvdu allt álit á, og vóru teir, ið hóru samfelag okkara uppi.

Men fiskimaðurin kann væl siga eins og skaldið: »Giv mig en Rose mens jeg lever; i tid deydans kalda hond hevur kýnt honum, ger alt honum tað sama, annaðhvørt hann fær blómur ella ei. Hvussu mong fiskimannaheim hava ikki eisini eina stóra sorg, sum ikki áleina nertur við missin úti á havnum? T. d. sorg yvir dagin í morgin og fyri langar tíðir. »Steinar fyri breyd« falla ofta Føroya fiskimanni í lut — og ongar blómur. Men tá ið hann ikki longur telist millum okkum meira, tá fær hann rós og besta ummæli, ið tá ger honum tað sama.

Fiskimaðurin hevur ikki gjørt sær orðafelli: einhvør er sær sjálvum næstur« til skjaldarorð síni, men hevur ársin gingið beint móti hesum orðum. Um hann hevði gjørt meira av at vart sjálván seg, enn hann hevur, hevði hann óivað í dag sitið við betri korum. Menn hava tí, og við nákað av rætti, kastað fiskimönnum fyri, at teir eiga ein part av skylduni sjálvir, at viðurskifti teirra eru, sum tey eru.

Men hann eigur ikki meiri enn ein part av skylduni, tí longu tá — ja kanska áður — hann er borin í heim, kemur hann til undirskotini, borin til at trælkast, borin til undir-klassan. Ein slíkur flokkur, ið lítil og eingi ráð hevur til at nora um kunnleika sín, kann illa streva sær undan trælack-

Arbeidaraháskúlin í Esbjerg.

Tvær upphaldsstovur á Arbeidaraháskúlanum í Esbjerg.

Nordanvert við Esbjerg liggur Arbeidaraháskúlin, umgirdur av vokrur viðaskógum og ídráttarstöðum, stutt frá sjónum, hvarvið atgongdin til eina sera lagaliga baðistronð er møguleg. Arbeidaraháskúlin byrjaði sít stary í 1910, men í 1916 bleiv tann núverandi bygningurin reistur og endurnýggjaður 1929.

Skúlin hevur, sum aðrir háskúlar, summar- og vetrarskeið fyri gentur og dreingir; genturnar sjálvsagt um summari. Og er hann soleiðis eisini húsarhaldsskúli. Undirvísingarrátturin fer fram á modernaða hátt, t. d. við fyrilestur, samrøður um ymisk mál o. t., tó er hin mest modernaði kensluhátturin, teir sokallaðu »Studiekredse«, nógv nýttur. Lekturparfið er fyri so vítt útlíðst, tó kravst tað, at næmingurin skal gera sína skyldu fyri at kenna tað evni, hann hevur sett sær fyri at læra.

Við evnunum er tað sera frítt vegna tess, at tað bert eru tær vissu lærugreinir, ið fastlagdar eru, sum t. d. danskt, rokning o. a., meðan næmingarnir kunnu, um nóg nógvir eru við, fáa nýggjar greinir, sum teir nú hava besta hugin at læra.

Her skal nevast nakrar greinir frá vetrarskeiðinum:

Týskt ella enskt mál, søgu arbeidarans kring heimin, samyrki (kooperation), samfundslæra, mentunarsoga, erhvervsgeografi, biologi, samfundsskoni, bókmentasoga o. s. fr. Fyri fagfelagshugaðar unglingar: fagfelagskunnleiki.

Hartil kemur so, at næmingarnir verða kendir í at halda fyrilestrar, umframt orðadráttur og onnur mentun. Gymnastik og sangur er vælkendur á skúlanum. Tvær kenslugreinir, ið namningarnir als ikki noyðast at taka lut í, er faglegning fyri

tresmiðu og bókhaldari, tó tað sigur seg sjálv, at alloftast eru allir við. Á tí stóra modernaða centralbókasavninum í Esbjerg verður kent í nýtslu av bókum.

Á summarskeiðinum, ið er fyri kvinnur, eru hesar lærugreinir, umframt tað almundliga og fremmenda tungumál: handyrki, seymilæra, husarhaldsteori, barnauppalan o. s. fr. Fyri lestrar undir felagsnavninum »Kvinnan og heimið« hava stóran týðning fyri ungar gentur, so væl sum eldri.

Sum tað sæst á omanfyristandandi myndum, eru upphaldsstovurnar ljósar og nosligar, har til stórar, tað eru einans ein- og tvær-manns stovur, upphitadur við centralhita sjálvsagt. Til skúlan hoyrir stór og noslig lesustova og eitt stórt, fjølbroytt bókasavn.

Fyri teir Føroyingar, gentur sum dreingir, ið ætla sær út av

landinum at vinna sær kunnleika, er Arbeidaraháskúlin í Esbjerg ein tann besti í danska ríkinum, tilrættlagdur sum hann er fyri næmingar frá teim minni múgvandi, fyri at vinna teimum hollan kunnleika í teim samfundsmálum, ið koma at gera seg galdandi, har ein hevur sít seryrki; vinna teimum andiliga barlast gjøgnum tað ofta stormharða liv, har mangur gekk til grundar. Hesin skúlin eigur tí at vera vitjaður av teim, ið vilja vinna sær kunnleika á einum breiðum grundarlagi.

»Kunnleiki er máttur«, sigur orðatakið. Tann, ið vil vinna sær kunnleikans kreffir til fullnar fyri at byggja víðari á, eigur at fara eitt 3 ella 6 mánaðars skúlaskeið, gentur sum dreingir, á Arbeidaraháskúlan í Esbjerg. Spyrji tykkum fyri hjá fyrstodumanni skúlans, Poul Hansen, ið býr á skúlanum. N. úr F.

Udpantning.

Det bekendtgøres herved, at udestaaende Restancer af Kommuneskat og Vandafgift for Aaret 1930 af Fogden er godkendt til Inddrivelse ved Udpantning, og at denne vil blive paabegyndt uden videre Varsel.

THORSHAVN BYRAAD, den 3. Marts 1931.

E/s „HAVHESTUR“

verður í Aalborg 27. mars eftir sementi og fer frá Køpmannahavn 2. april beinleiðis til Føroyar í staðin fyri e/s. »Tjaldur«.

P. f. Skipafelagið Føroyar.

til hansara, ið arbeidur,« er skrásett í málum javnaðarmanna. Føroya fiskimenn og arbeidarar skuldi kunna skilt tað rættvísa f, at teir, ið taka tey tyngstu tokini, útvinna tey størstu virðir, eiga tað fullu lon fyri starv sítt.

Sum áður sagt: klassamunurin er alt ov stórir, eisini herheima hjá okkum. Tað, ið her er ápeikað, vísir við greiðum orðum, at vit liva í einum samfelagi við fornaldarskipan, ein

skipan, ið illa hevur í einum kristnaðum(?) landi. Landið er meira men, um tað verður skipað eftir javnaðarmanna áskodan, og vil kunna geva meiri ríkjuligt til íbúgvvarnarnar. Vit eiga tí allir at fylkjast undir sigursmerki javnaðarmanna.

Oystein.

inum. Hann má til sjós, ella til eitthvørt annað arbeið, ið fyriliggur.

Tað eru tey, ið vilja siga, at í Føroyum er als eingin klassamunur; men, jú takk, eftir viðurskiftunum er hann alt ov stórir bæði á bygd og bý.

Taka vit sum eitt dómi tey hús, við hvørjum snum hjúnunum; annar húsmaðurin er ein 26 marka bóndi, keypmáður, umboðsmaður, ella hevur arva einhvønn góðan lut, ið metast kann hogt í gullvirði. Hann hevur frá barnsbeini fingið slíkan studning, at hann livur gott og læt, og børn teirra á sama hátt. Børnini skulu læra, og sjálvt um tey ikki eiga andiligar gávur, kann heili teirra fyri gullvirði bukast til við lærdómi, til tess tey vera at klára seg. Lat kosta, hvat tað vil; tey vinna tað aftur og kunna bliva við at vera yvirklassi.

Hin húsmaðurin er ein fiskimaður ella arbeidsmaður. Hansara lutur er at knossast hjá einum reiðara ella keypmanni, stutt sagt hjá einum hvørjum, ið yvir er. Førelður hansara

vóru arbeidsfólk og skuldbundin. Sjálvur mátti hann taka við skuld fedranna, teirra úrslit av at arbeida yvir hál og herðar. Soleiðis má hann baksast og knossast gjøgnum alt lív sítt. Haft hevur hann so frægan skúlagang, at hann hevur lært at lesa og skriva; men heldur ikki meiri. Sama ger honum, hvussu góð andlig evnir hann hevur; hann hevur hvørki ráð ella tíð at fáa sær betur kunnleika. Á sama hátt gongst hansara bornum, tey mega eins og hann taka til at baksast og strevast, so skjótt tey eru so frælt menl, arbeida eins og hann undir øðrum og hjá øðrum.

Soleiðis hevur ætt eftir ætt liva í hesum sama órættvísa samfelagslagi, hóast tey ikki hava verið orsök til tess, men borin í heim at træla hjá øðrum. Bert einstaklingar eru komnir sær undan okinum.

Tað er tí ikki at undrast yvir, at hesin fólkaflokkur ikki hevur lætt við at fata, at hetta skilið, ella rættari óskilið, má og kann broyast.

»Arbeidsins ávokstur skal falla